

ANMELDELSE: SUMMER READING – CLOSING THE RICH/POOR READING ACHIEVEMENT GAP

HENRIETTE ROMME LUND, KOMMUNIKATIONSKONSULENT I NATIONALT VIDENCENTER FOR LÆSNING

ed. Richard L. Allington og Anne McGill-Franzen.
Teachers College Press og International Reading Association, 2013. 129 sider.

Sommerferien kaster en lang grum skygge over børns læseudvikling. I hvert fald hvis de ikke læser. De kan gå i stå eller – i værste fald – tilbage i deres læsning, fordi de ikke får øvet sig. Denne antologi peger på, at det oftest er børn i fattige og udsatte områder, der ikke får læst i ferien, og at man, hvis man vil vende udviklingen, skal give disse børn adgang til bøger i sommerferien.

Så hvis man har lyst til at fordybe sig i, hvorfor og hvordan man skal bringe bøger ud til udsatte børn i sommerferien, så er antologien en kærkommen gave. Hvis det gode budskab er forstået efter første kapitel, og det synes undertegnede det er, så er det nok at skimme resten af siderne igennem.

En antologi om at gøre bøger tilgængelige for børn fra fattige familier

Antologien, som er udgivet af forlaget Teachers College Press og den amerikanske læseorganisation IRA (International Reading Association), består af 7 kapitler, der på bogens i alt 129 sider formidler erfaringer fra forskellige amerikanske initiativer, undersøgelser og forskningsprojekter omkring ferielæsning.

”Denne antologi peger på, at det oftest er børn i fattige og udsatte områder, der ikke får læst i ferien, og at man, hvis man vil vende udviklingen, skal give disse børn adgang til bøger i sommerferien

Det første kapitel, skrevet af de to redaktører Richard L. Allington og Anne McGill-Franzen, ridser problematikken op. Grunden til at børn fra fattige områder ikke læser i deres ferie og følgende ikke udvikler deres læsning, er, at de har mindre adgang til læsestof end børn fra velstående områder. Skolerne har færre bøger, i hjemmene er der ikke meget læsestof at finde, og boghandler er et særsyn i gadebilledet. Dette afspejler sig i børnenes læseniveau. Faktisk kan der måles en forskel i læsekompetence mellem børn fra fattige områder og børn fra velstående områder, der svarer til 3 år, når børnene er i "grade 6". En forskel der hvert år tager et ordentligt ryk sommerferien over. Ud fra dette konkluderes det gang på gang, at den socio-økonomiske baggrund har stor betydning for børns læsning og læseudvikling, og at det bedste, man kan gøre for at styrke læsningen, er at lade bøger være let tilgængelige i sommerferien.

I de følgende 5 kapitler kan man læse om, hvorfor det må gøres, og hvordan det kan gøres.

Først kan man læse om en metaanalyse, hvor i alt 108 undersøgelser af sammenhængen mellem adgang til læsestof og forbedret læsevne har været under luppen – og ja, man fandt en tydelig positiv sammenhæng.

Herefter kan man læse om et projekt, hvor børn fra 17 såkaldte "high-poverty schools" fik mulighed for at vælge bøger til fritidslæsning i ferien. Man fandt her ud af, at børnene ofte valgte bøger ud fra, om omslaget så spændende ud, samt at de valgte bøger ud fra, hvad kammeraterne læste, og hvad de mente, forældre og søskende ville læse – for dem lånte de også bøger til.

Så følger en beskrivelse af en undersøgelse af, hvordan børn vælger bøger til fritidslæsning. Den viser, at børn gerne vil spille en aktiv rolle i bogudvælgelsen, og at de primært læser bøger, der har sammenhæng med aktuelle medier, massekultur eller handler om kendte mennesker så som musikere og filmstjerner. Dernæst kan man læse om et projekt, hvor alle 1st grade børn på i alt 13 skoler blev spurgt om, hvad de helst ville læse og dernæst fik mulighed for at låne bøger om disse emner sommeren over. Resultatet var, at over 80% af børnene fastholdt deres læseniveau trods ferien.

Endelig er der en hjertegribende beskrivelse af et projekt, hvor lærere har kørt en bil fyldt med bøger – en såkaldt Bookmobil – ud til børn i trailerparker i Florida for at give dem læsestof. Det vigtige her var, at børnene fik bøgerne leveret direkte på dørtrinnet – hvis de overhovedet havde et sådant – samt den personlige relation, der var børn og lærere imellem i formidlingen af bøger. Ved de børn, der deltog i 7 ud af projektets 10 uger, så man en positiv læseudvikling.

Antologiens to redaktører runder i det sidste kapitel "Where Do We Go from Here?" af med at undre sig over, at der ikke er flere skoler i fattige områder, der enten låner eller giver eleverne bøger sommeren over, og at bibliotekerne her ikke gør mere for at udlåne bøger til netop disse familier, når man nu – for pokker – ved, at det kan styrke børnenes læsning og sikre, at deres læseniveau ikke daler ferien over. Herefter præsenterer de to områder, som det er vigtigt at være opmærksomme på, hvis man selv vil igangsætte lignende læseinitiativer, nemlig:

1. At det er vigtigt, at børnene selv vælger bøgerne, de vil læse. Børn, der finder bøger, der er for svære, skal instrueres i eksempelvis at læse bagsidetek-

sten og smålæse i bogen, inden de låner den med hjem.

2. At det er vigtigt, at bogens sværhedsgrad matcher barnets læseniveau. Børnene skal kunne læse bogen uden at få hjælp og opleve succes med deres læsning. Det skal være lysten, der driver værket, og de føler ikke læselyst, hvis de mislykkes med deres læsning.

Antologien afsluttes med redaktørernes opråb til politikere og beslutningstagere om at handle på den viden, bogen formidler om betydningen af sommerlæsning. De spørger retorisk: Will we choose to address narrowing the reading achievement gap by providing kids with book to read during the summers, or will we continue to do largely nothing in this regard? The kids are waiting for the answer (s.110).

Der beskrives ikke andre teksttyper eller medier, børnene kan læse i. Noget der, efter min mening, viser en meget ensidig forståelse af børns læsning og tro på, hvordan læsning udvikles og opøves

Sagt mere direkte: Det har stor betydning, og det er så lidt, der skal til. Så kom i gang!

Sommerlæsning er ikke bare sommerlæsning

Samtlige 7 kapitler i antologien er velskrevne med referencer, litteraturlister og flere steder med retningslinjer for fremtidige indsatser. På den måde kan man sige, at antologien i sig selv udgør en let tilgængelig håndbog, der fint lever op til sin undertitel: Closing the Rich/Poor Reading Achievement Gap.

Dog hylder bogen hele vejen igennem det gode initiativ og det gode projekt uden kritisk distance. Eksempelvis baserer kapitlernes forskellige beskrivelser af, hvordan man kan gøre læsestof let tilgængeligt for børn, udelukkende på den tanke, at læsestof er lig med skøn- eller faglitteratur printet i bøger. Der beskrives ikke andre teksttyper eller medier, børnene kan læse i. Noget der, efter min mening, viser en meget ensidig forståelse af børns læsning og tro på, hvordan læsning udvikles og opøves. Endvidere kommer det slet ikke på tale, at der findes børn, der måske ikke har lyst eller tid til at læse i deres ferie, fordi det nu går så dårligt i spænd med at spille fodbold, stå i iskiosk

eller blinke til det modsatte køn i det nærmeste shopping mall.

Positivt er projekternes fokus på, at der skal skabes motivation hos børnene. Både ved at initiativtagerne i bogudvalget sætter fokus på, hvad børnene interesserer sig for, og ved at de skaber gode relationer voksne og børn imellem omkring formidling af bøgerne. Denne opmærksomhed på barnet er projekternes styrke. Dels fordi motivation nødvendigvis må være et omdrejningspunkt for fritidslæsning, og fordi indsigten i børnenes interesser er en forudsætning for at kunne formidle de rette bøger til det rette barn. Det er altså ikke kun det at give børn adgang til bøger, der sikrer, at de læser i ferien. Det er også at give dem lyst til at læse bøgerne og lade dem møde voksne, der interesserer sig for såvel børnene som bøgerne.

Tre af kapitlerne er skrevet af redaktørerne, der begge er professorer ved University of Tennessee, prisbelønnede

inden for literacyområdet og aktive i læseorganisationen IRA. Det giver antologien tyngde, men kan også forklare, hvorfor det er samme socioøkonomiske tanke, der styrer samtlige bidrag. For hvis det ikke er de to redaktører, der har siddet bag tastene, så er det lige før, at den enkelte skribent refererer til dem og deres værker. Det er klart, for the Summer Reading Loss er et af Richard L. Allington og Anne McGill-Franzens hjertebørn, og noget de både har beskrevet og behandlet i tidligere bøger og projekter. Men man fornemmer lidt, at alle tænker og trækker i den samme retning og får ofte følelsen af at have læst samme pointe flere gange.

Gentagelserne betyder dog også, at antologien cementerer, at læsning udvikles og er under stor indflydelse af det miljø og den kultur, barnet er del af. De enkelte kapitler gør det helt tydeligt, at man kan være meget, meget fattig som amerikansk pige eller dreng, og at det er offentlige institutioner, projekter og initiativer, engagerede lærere og bibliotekarer, der

formår at lukke "the Rich/Poor Reading Achievement Gap" ved at give børnene adgang til bøger.

Den er klokkeklar i sit ærinde og kommer med konkrete eksempler på initiativer, der har givet børn i fattige områder mulighed for og lyst til at læse i ferien

Når det handler om, hvorfor børn fra fattige områder ikke udvikler deres læsning i en ferie på samme måde, som børn fra velstående områder gør det, er det altså ikke lærerne, læseundervisningen eller børnenes egne læsevner, der skal stå til regnskab, men deres socio-økonomiske baggrund.

Stillet over for dette ville en logisk følgeslutning være at ændre samfundet, så alle blev mere lige stillet og

fik lige muligheder for at udvikle sig som læsere. Men det er ikke muligt sådan "over night", vi har ikke beviserne for, at resultatet ville være derefter, og endelig ville det kræve en større politisk, samfundsmæssig indsats og koste langt mere end initiativrige lærere, bibliotekarer og forskere har råd til. Det er derfor fuldt forståeligt, at de beskrevne projekter og den afsluttende opsang til politikere og beslutningstagere tager udgangspunkt i noget så jordnært og realiserbart som at gøre bøger tilgængelige.

Styrken ved antologien er derfor ikke et samfundskritisk sigte – selvom det må siges at være en underliggende præmis – men at den er klokkeklar i sit ærinde og kommer med konkrete eksempler på initiativer, der har givet børn i fattige områder mulighed for og lyst til at læse i ferien. Der ligger altså erfaringer til grund for missionen, og løsningen er lige til at gå til.

